

Linja-autoliikenteen matkustajan oikeuksia koskevan asetuksen (EU) N:o 181/2011 täytäntöönpanoa koskeva kertomus 1.1.2023– 31.12.2024

Matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 181/2011 (jäljempänä asetus) 29 artiklan mukaan asetuksen täytäntöönpanosta vastaavien elinten on julkaistava kahden vuoden välein kertomus toiminnastaan. Tässä kertomuksessa tulee esittää kuvaus asetuksen täytäntöönpanotoimista sekä tilastotietoja valituksista ja sovelletuista seuraamuksista.

Tässä raportissa kuvataan Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) toteuttamia täytäntöönpanotoimia ajanjaksolla 1.1.2023–31.12.2024.

1 Traficomın tehtävät

Traficomın toimivallasta säädetään liikenteen palveluista annetuin lain (320/2017) 186 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa sekä 187 §:ssä. Traficom valvoo asetuksen noudattamista yleisesti liikematkustajien sekä vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeuksien osalta. Traficomın tehtävänä on myös nimetä asetuksen 12 artiklassa tarkoitetut linja-autotermiinaalit, joissa vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä avustetaan.

Traficom käsittelee vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia koskevat valitukset. Muut kuin kuluttajat eli liikematkustajat voivat ilmoittaa ongelmasta linja-automatkalla Traficomille. Liikematkustajille Traficom antaa tämän asiassa yleistä neuvontaa.

Liikennepalvelulain 255 §:n 1 momentin mukaan Traficom voi velvoittaa EU-asetusta rikkoneen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä ja asettaa päätöksen tehosteeksi uhkasakon.

Tapauskohtaisesti Traficom valvoo asetuksen noudattamista yhteistyössä kuluttaja-asiamiehen kanssa. Kuluttaja-asiamies valvoo asetusta yleisesti kuluttajien osalta. Kuluttajien valitukset ratkaisee kuluttajariitalautakunta.

2 Matkustajien yhteydenotot

Traficom saa vuosittain vain vähän asetuksen soveltamisalaan liittyviä yhteydenottoja. Esimerkiksi vuonna 2023 Traficom vastaanotti yhteensä kuusi linja-automatkoja koskevaa yhteydenottoa, joista kolme ei kuulunut

asetuksen soveltamisalaan. Samoin vuonna 2024 Traficom sai kuusi yhteydenottoa, joista kolme ei kuulunut asetuksen soveltamisalaan. Yhteydenottoihin annettiin yleistä neuvontaa tai ne ohjattiin toimivaltaisen viranomaisen tai muun tahon vastattavaksi.

Vuosina 2023–2024 Traficom antoi kaksi asetukseen liittyvää ratkaisuositusta.

3 Valvontatoimenpiteet ja muu toiminta

Keväällä 2023 Traficom käynnisti uudelleenarvioinnin asetuksen 12 artiklan mukaisista vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille avustamista tarjoavista nimetyistä terminaaleista, koska terminaalien toiminnoissa ja toimintaympäristössä oli tapahtunut merkittäviä muutoksia. Nimeämiseen liittyvä kuuleminen järjestettiin 10.8.–11.9.2023, ja sen aikana saatiin yhteensä 15 lausuntoa. Kuulemisen lisäksi uudelleentarkastelusta tiedotettiin kahdessa sidosryhmätapaamisessa ja Traficomien uutiskirjeissä. Traficom nimesi 4.4.2024 tekemällään päätöksellä avustamista tarjoavaksi terminaaliksi Helsingin linja-autoaseman (Kampin kauppakeskus, kaukoliikenneterminaali).

Vuosina 2023–2024 Traficom tiedotti linja-autoliikenteen matkustajanoikeuksista neljässä eri uutiskirjeessä. Uutiskirjeissä tiedotettiin avustamista tarjoavan terminaalin nimeämisestä ja muistutettiin vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävän koulutuksen tarjoamisesta kuljettajille esimerkiksi kertauskoulutuksen yhteydessä.

Vuonna 2024 Traficom julkaisi oppaan avustavan koiran kanssa matkustamisesta joukkoliikenteessä: [Avustavan koiran kanssa joukkoliikenteessä – Ohjeita avustavan koiran kanssa matkustamiseen](#). Opas kattaa kaikki joukkoliikennemuodot, taksiliikenteen ja lentoliikenteen. Opas pyrkii helpottamaan avustavan koiran kanssa matkustamista kotimaassa, ja se on saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Opas lähetettiin erikseen tiedoksi kaikille kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyyskoulutusta tarjoaville tahoille.

4 Lisätietoja linja-autoliikenteen esteettömyydestä ja liikennepalveluista Suomessa

Vuonna 2024 Traficom päivitti tilannekuvat [pitkämatkaisen linja-autoliikenteen](#) sekä [paikallisjoukkoliikenteen](#) esteettömyydestä. Tilannekuviin on koottu tietoja säännöllisen pitkämatkaisen linja-autoliikenteen sekä kaupunkien järjestämän paikallisjoukkoliikenteen esteettömyydestä ja keskeisistä kehittämistarpeista. Tiedot ovat osa laajempaa [liikennejärjestelmän analyysiä](#), johon kootaan strateginen kokonaiskuva liikennejärjestelmän

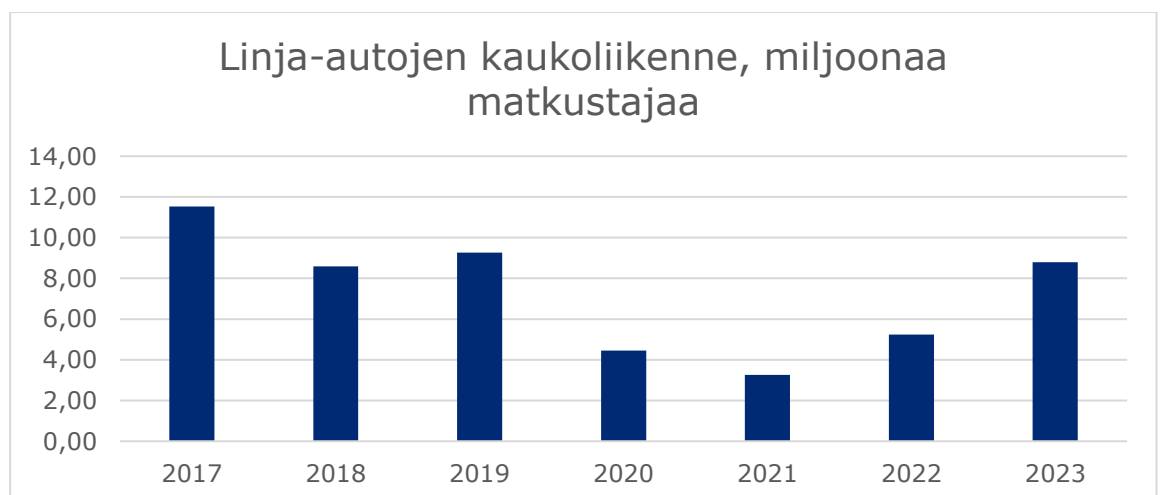
nykytilasta, kehitystarpeista ja toimintaympäristön kehityksestä. Esteettömyyttä koskevat tilannekuvat päivitetään kahden vuoden välein.

Vuonna 2023 Traficom selvitti osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa linja-autoliikenteen esteettömyyttä. Selvityksen tulokset koottiin raporttiin [Esteettömyys linja-autojen kalustovaatimuksissa](#).

[Liikennemuotokohtaisiin tilannekuviin](#) on koottu tietoa esimerkiksi joukkoliikenteen [kysynnästä](#) ja [tarjonnasta](#). Koronapandemia vaikuttaa käynnistyneen muutoksen matkustuskäyttäytymisessä: Etätyö on lisääntynyt ja työmatkojen keskipituus on kasvanut. Lähes kaikilla kaupunkiseuduilla matkustajamäärät ovat ylittäneet koronapandemiaa edeltäneet ennätykset. Vuonna 2024 matkustajamäärät olivat ylittäneet vuoden 2019 tason kaikilla muilla kaupunkiseuduilla paitsi HSL-alueella ja Porissa. HSL-alueella matkustajamäärät olivat yhdeksän prosenttia pienemmät ja Porissa seitsemän prosenttia pienemmät kuin vuonna 2019. Sen sijaan matkustajamäärät olivat kasvaneet Vaasassa yli 50 prosenttia, Hämeenlinnassa ja Lappeenrannassa yli 30 prosenttia Tampereellakin lähes 30 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna.

Vuonna 2023 kaukoliikenteessä matkusti noin 8,8 miljoonaa matkustajaa, mikä lähestyy jo vuoden 2019 tasoa. Kaukoliikenteessä huippuvuosi matkustajamäärässä oli vuosi 2017, minkä jälkeen matkustajamäärät kääntyivät laskuun jo ennen koronapandemiaa.

Taulukko 1: Linja-autojen kaukoliikenne 2017–2023¹



Tätä raporttia laadittaessa, vuoden 2024 tilastotiedot kaukoliikenteestä eivät olleet vielä saatavilla.

¹ Lähde: Traficom, Liikenne- ja viestintävirasto.